

Houthulst Torhoutstraat 14 Aanpassing

5 OKTOBER 2021

ARCHEOSER✓ICE
Kirsten Van Campenhout

ARCHEOSERVICE

Gemaakt door: Kirsten Van Campenhout

Archeologienota

Houthulst Torhoutstraat 14 Aanpassing

Deel 1: Verslag van Resultaten

Kirsten Van Campenhout

Meerdonk 2021

Colofon

Titel: *Archeoservice-rapport 018: Houthulst Torhoutstraat 14 Aanpassing. Archeologienota. Verslag van Resultaten*

Auteur: Kirsten Van Campenhout

Erkende archeoloog: Kirsten Van Campenhout (2015/00060)

Grafische illustraties/GIS: Archeoservice (tenzij anders vermeld)

Rapportnummer: Archeoservice-rapport 018

Uitvoerder: Archeoservice. Kirsten Van Campenhout

Vestiging: Bloempotstraat 23A, 9170 Meerdonk

Publicatiedatum: 5/10/2021

Publicatieplaats: 9170 Meerdonk

Illustratieverantwoording voorblad: Uitsnede uit de kaart van Ferraris (1771-1778)

©Archeoservice, 2021

Archeoservice aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Archeoservice bewaart op een beveiligde wijze enkel informatie over opdrachtgevers en initiatiefnemers met specifieke doelen. Gegevens worden niet gedeeld met derden zonder uitdrukkelijke toestemming van de opdrachtgevers of initiatiefnemers. Gegevens worden op vraag van de opdrachtgevers of initiatiefnemers aangepast of gewist.

Op de teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Gelieve ons de wens om gebruik te maken van de teksten of illustraties schriftelijk over te maken via www.archeoservice.be. Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Archeoservice mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, bewerkt, en/of openbaar gemaakt door middel van webpublicatie, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

INHOUD

VOORWOORD	1
1.1 BUREAUONDERZOEK: BESCHRIJVEND GEDEELTE	2
1.1.1 Administratieve gegevens	2
1.1.2 Aanleiding	4
1.1.2.1 Directe aanleiding.....	4
1.1.2.2 Juridisch kader.....	4
1.1.2.3 Archeologische voorkennis.....	5
1.1.3 Huidige situatie.....	8
1.1.4 Geplande werken.....	9
1.1.5 Onderzoeksopdracht.....	13
1.1.6 Werkwijze en strategie	14
1.1.7 Randvoorwaarden	14
1.2 BUREAUONDERZOEK: ASSESSMENTRAPPORT	15
1.2.1 Landschappelijke situering	15
1.2.2 Beantwoording van de onderzoeksvragen.....	18
1.3 SYNTHESE	20
1.3.1 Interpretatie en datering van het projectgebied	20
1.3.2 Archeologische verwachting.....	20
1.3.3 Afweging noodzaak verder vooronderzoek	22
SAMENVATTING	23
LITERATUUR	24
LIJSTEN	25
Lijst van Figuren	25
Lijst van Tabellen.....	25
BIJLAGEN	26

VOORWOORD

Archeoservice heeft een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd in het kader van een stedenbouwkundige aanvraag ter hoogte van de Torhoutstraat 14 in Houthulst. De initiatiefnemer plant de aanleg van een groot foliebassin waardoor eventuele archeologische waarden vernietigd zullen worden. Binnen het plangebied is reeds een bureauonderzoek en een landschappelijk booronderzoek uitgevoerd, waarvan de resultaten beschreven zijn in een in akte genomen nota. Nu zijn de plannen licht gewijzigd, waardoor een nieuwe archeologienota noodzakelijk was.

Erkend archeoloog Kirsten Van Campenhout voerde het bureauonderzoek uit. Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek kon vastgesteld worden dat voor een groot deel van het plangebied met grote waarschijnlijkheid geen archeologische waarden bewaard zijn gebleven. Voor de rest van het plangebied geldt dat de bodemingrepen van die aard zijn, dat geen kenniswinst behaald zou kunnen worden met verder onderzoek. Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek wordt dan ook geen verder vooronderzoek geadviseerd voor de zone van de geplande werken.

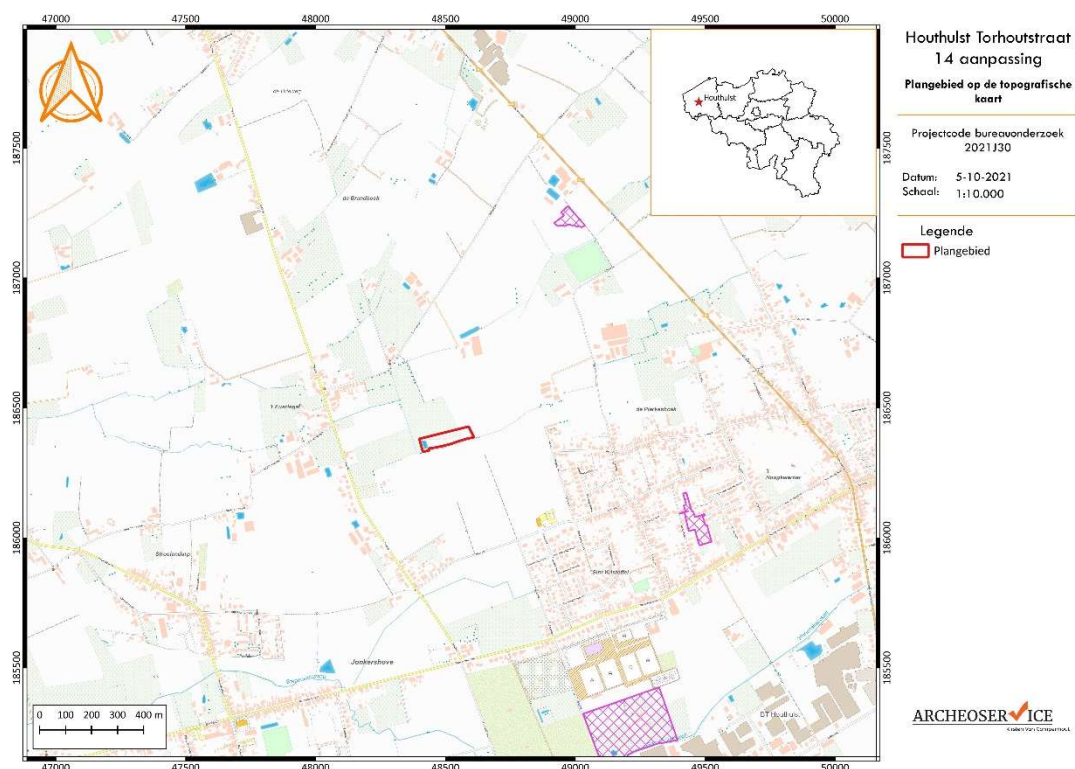
1. Verslag van Resultaten

BUREAUONDERZOEK 2021J30

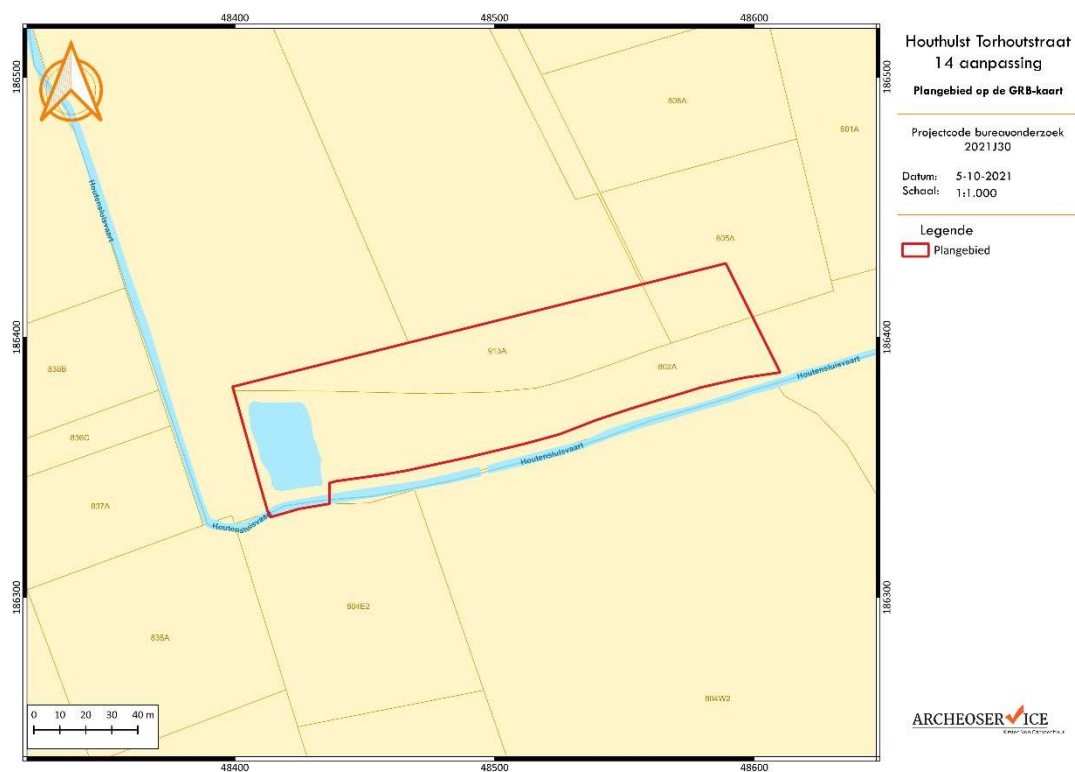
1.1 BUREAUONDERZOEK: BESCHRIJVEND GEDEELTE

1.1.1 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Projectcode Onroerend Erfgoed	2021J30	
Toponiem	Houthulst, Torhoutstraat 14	
Adres	Torhoutstraat 14, 8650 Houthulst (Deelgemeente Klerken)	
Kadastrale gegevens	Houthulst 4 AFD/Klerken/ perceelnummers 802A, 805A, 913A, OT	
Bounding box (Lambert '72)	ZW: x: 48413.994, / y: 186330.785 NO: x: 48590.21, / y: 186425.34	
Topografische ligging	Zie Figuur 1	
Kadasterplan	Zie Figuur 2	
Oppervlakte plangebied	9425 m ²	
Oppervlakte bodemingreep	8725 m ²	
Projectnummer Archeoservice	2021/0043	
Betrokken actoren	Erkende archeoloog:	Kirsten Van Campenhout (erkeningsnummer 2015/00060)
	Betrokken actor:	Kirsten Van Campenhout (erkeningsnummer 2015/00060)
	Betrokken derden:	Niet van toepassing
Beheer en plaats documentatie	Archeoservice	
	Bloempotstraat 23A	
	9170 Meerdonk	
Uitvoeringsperiode	4 oktober – 5 oktober 2021	
Uitgevoerd onderzoek	Bureauonderzoek	

Figuur 1: Plangebied op de topografische kaart.

Figuur 2: Projectie van het plangebied op het kadasterplan.

1.1.2 AANLEIDING

1.1.2.1 DIRECTE AANLEIDING

Archeoservice heeft in oktober 2021 een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd naar aanleiding van een aanvraag voor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen. De initiatiefnemer plant op het terrein *Houthulst Torhoutstraat 14* de aanleg van een waterbassin met folie. De hiergenoemde plannen kunnen gepaard gaan met een aanzienlijke ingreep in de bodem waarbij eventueel aanwezig archeologisch erfgoed bedreigd kan zijn. Het doel van de onderhavige studie is om archeologische evaluatie van het terrein op te maken. Dit gebeurt in eerste instantie door de opmaak van een **bureaustudie**.

1.1.2.2 JURIDISCH KADER

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen waarbij de voorwaarden voldoen aan art. 5.4.1. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, gewijzigd bij het decreet van 4 april 2014. Het vooronderzoek is door Kirsten Van Campenhout (OE/ERK/Archeoloog/2015/00060) uitgevoerd conform de Code van Goede Praktijk 4.0 en werd voor aktenaam voorgelegd aan het agentschap Onroerend Erfgoed.

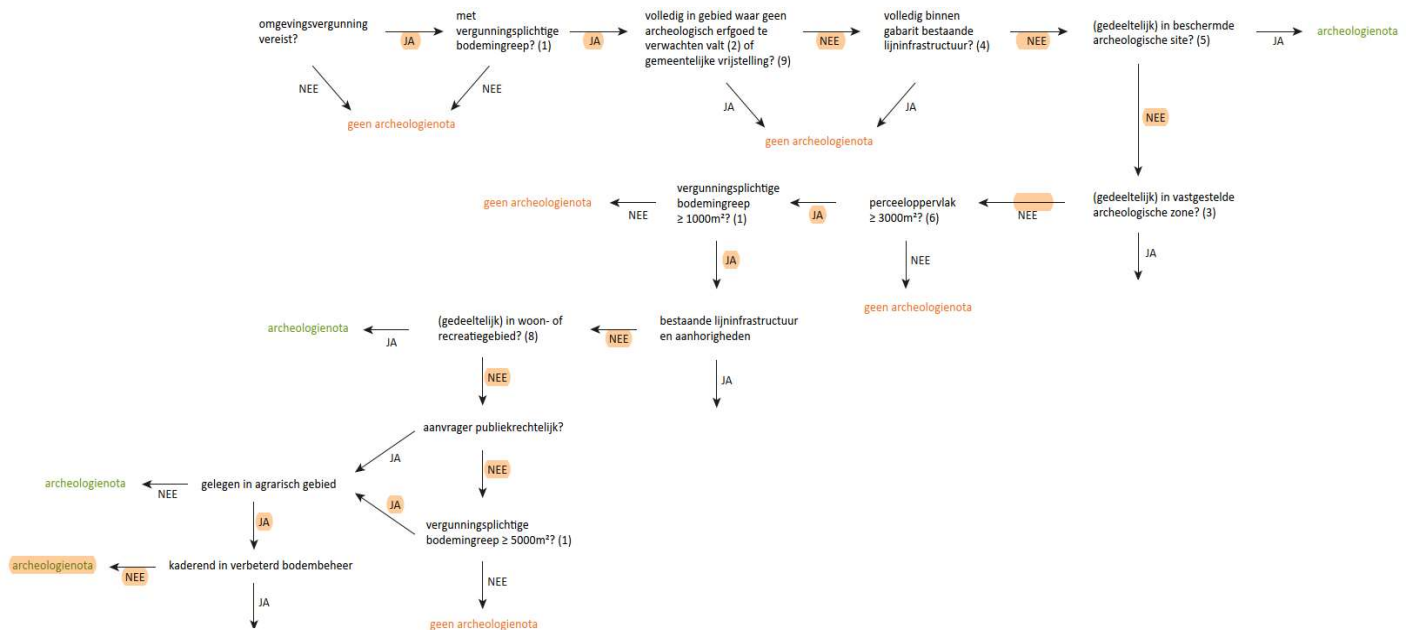
Het plangebied *Houthulst Torhoutstraat 14* voldoet aan de volgende voorwaarden om een archeologienota te verplichten, zoals aangeduid op onderstaande beslissingsboom (Figuur 3) van het agentschap Onroerend Erfgoed:

- ✓ Het plangebied ligt in agrarisch gebied.
- ✓ De totale oppervlakte van het plangebied *Houthulst Torhoutstraat 14* bedraagt ca. 9425 m².
- ✓ De totale oppervlakte van de geplande bodemingrepen bedraagt ca. 8725 m².
- ✓ Het plangebied ligt niet in een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.

Specifiek bij dit dossier bleek al snel dat de noodzaak voor een verder vooronderzoek afwezig is. Dit kan aangetoond worden aan de hand van een beperkt aantal doorslaggevende aspecten, zodat een **archeologienota met beperkte samenstelling** mogelijk is (Code van Goede Praktijk 12.5.3.3). Bij de confrontatie tussen de toekomstige werken en een beperkt aantal doorslaggevende aspecten uit de beschrijving van het landschappelijke en historische kader, kan worden aangetoond dat:

- ✓ er met hoge waarschijnlijkheid geen archeologisch erfgoed (meer) aanwezig is, EN/OF;
- ✓ de werken waarvoor een vergunning moet worden aangevraagd, met hoge waarschijnlijkheid geen impact hebben op het eventueel aanwezige archeologisch erfgoed, EN/OF;
- ✓ een archeologisch onderzoek op de betrokken terreinen in kwestie zal met hoge waarschijnlijkheid niet leiden tot kenniswinst;

Deze archeologienota, waarvan akte genomen door het agentschap Onroerend Erfgoed, wordt bij de omgevingsvergunningsaanvraag gevoegd.

Figuur 3: Beslissingsboom in functie van huidig project.

1.1.2.3 ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS

Het plangebied valt buiten een beschermde archeologische site en ligt niet in een archeologisch vastgestelde zone. Daarnaast werden voor het plangebied en de directe omgeving geen waarden voor ‘beschermde onroerend erfgoed’ opgenomen in het Geoportaal. Het plangebied komt wél grotendeels overeen met eerder uitgevoerde archeologische onderzoeken in het kader van het nieuwe decreet.¹

In december 2020 is een archeologienota opgemaakt voor het plangebied die in akte is genomen (ID 17198).² In de bureaustudie werd een algemene archeologische verwachting vooropgesteld vanaf de prehistorie. Naar aanleiding van deze bureaustudie werd in februari 2021 een landschappelijk booronderzoek uitgevoerd in een deel van het plangebied (ID 17627).³ De conclusie van dit landschappelijk booronderzoek luidde als volgt:

“In het kader van eventueel verder archeologische onderzoek dient een synthese te worden gemaakt naar de verwachting ten aanzien van het archeologisch erfgoed. De kans op het aantreffen van gaaf bewaarde in situ vindplaatsen van steentijd vondstenconcentraties wordt laag ingeschat. In de top van de diachrone hellingssedimenten wordt een begraven bodem geobserveerd, gedateerd in het Tardiglaciaal, die in het westen van het onderzochte gebied goed bewaard is. Dit niveau situeert zich in het westen op een diepte tussen 115 en 150 cm diepte, dit komt overeen met een hoogteligging tussen ca. 12.9 en 12.8 m TAW. Strikt genomen vormen dergelijke aardkundige contexten een ideale bewaring voor eventueel aanwezige steentijd

¹ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017.

² <https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/17198>

³ <https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/17627>

vondstenconcentraties. Gezien echter het sterk organisch (zelf weinig) karakter van deze bodem en de landschappelijke positie wordt de bodemontwikkeling hier in een nat milieu gesitueerd, in directe nabijheid van de Houtensluisvaart. In dergelijk nat milieu is de kans op het aantreffen van steentijd vondstenconcentraties eerder laag.

Wat de jongere periodes betreft kan de aanwezigheid van eventuele archeologische sporenconcentraties niet worden uitgesloten. Op basis van de resultaten van het landschappelijk bodemonderzoek bevindt er zich nog **een archeologisch niveau waar bewaarde archeologische sporenconcentraties kunnen bewaard zijn**. Dit niveau situeert vanaf de ondergrens van de ploeglaag en de moederbodem in de eolische afzettingen. Enige eventuele archeologische sporen zullen zich toonbaar maken vanaf de C-horizont. Dit niveau, dat zich op de ondergrens van de ploeglaag bevindt, situeert zich op ca. 40 tot 55 cm diep binnen het projectgebied. **De waarde van dit archeologisch niveau kan echter worden genuanceerd gezien de matig slechte bewaring van de bodem onder de top.** De relatief diepe verstoring zal enig aanwezige archeologische sporen reeds tot een relatief grote diepte hebben verstoord. Dit in combinatie met de beperkte ruimtelijk omvang van de ingrepen, met betrekking op rurale archeologisch sporensites, is verder onderzoek niet aangewezen.”

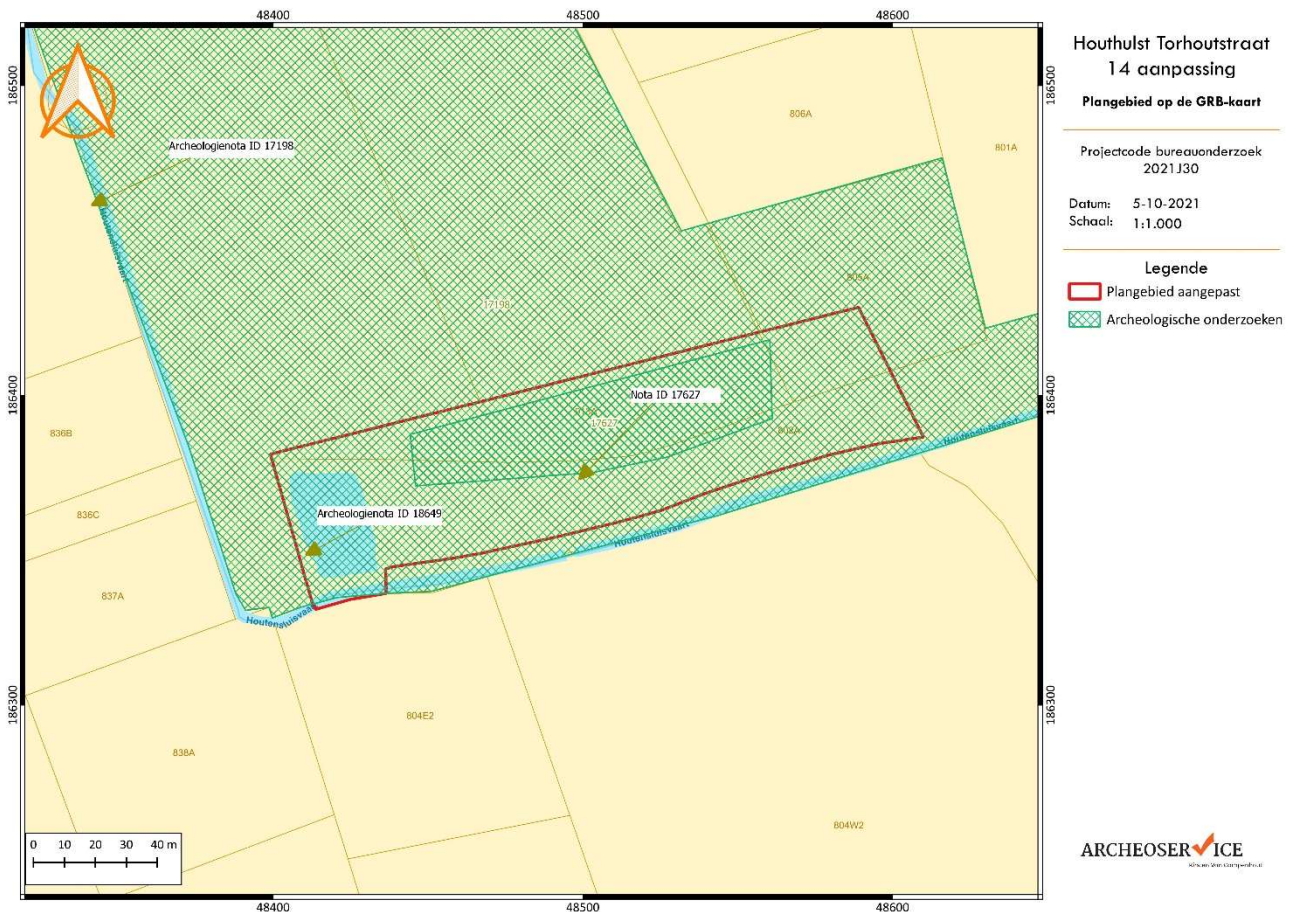

Figuur 4: De uitgevoerde landschappelijke boringen binnen het toenmalige plangebied.⁴

⁴ Vergauwe R. et al., 2021.

Het volledige plangebied is, bij deze aanpassing, 9425 m² groot. Een zone met een oppervlakte van ca. 3600 m² is verstoord door een diepgaande afgraving⁵. Een zone met een oppervlakte van ca. 2900 m² is verder onderzocht door middel van vier landschappelijke boringen. Voor deze zone werd geen verder onderzoek geadviseerd. Deze resultaten van dit landschappelijk booronderzoek zijn gerapporteerd in de in akte genomen nota met ID 17627.

Nadien zijn de plannen iets gewijzigd waardoor een nieuwe archeologienota diende opgemaakt te worden. Deze archeologienota met beperkte samenstelling werd in akte genomen en heeft ID 18649.

Figuur 5: Projectie van het plangebied op het kadasterplan met aanduiding van de zones die eerder onderzocht zijn.⁶

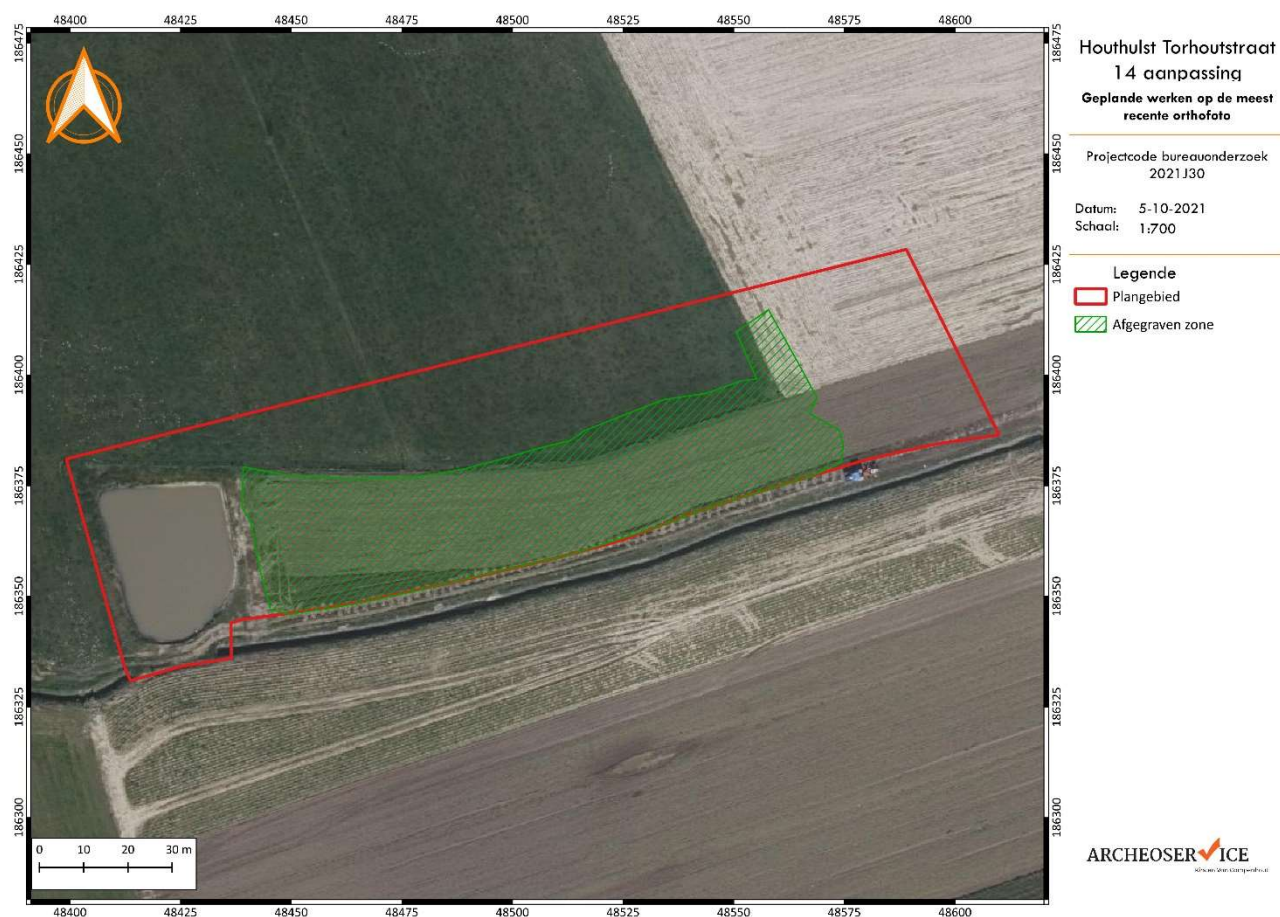
⁵ Deze zone lijkt iets groter geworden te zijn bij het nieuwe opmetingsplan, mogelijk is dit te wijten aan afkalving door slechte weersomstandigheden.

⁶ Vergauwe R. et al., 2021; Van Campenhout K., 2020.

1.1.3 HUIDIGE SITUATIE

Het plangebied *Houthulst Torhoutstraat 14* is gelegen ten westen van de dorpskern van Houthulst, provincie West-Vlaanderen. Het terrein ligt in een agrarisch gebied binnen het gehucht 't Zwartegat. De Torhoutstraat vormt een verbindingsslijn tussen de Stokstraat en de N301 (van Klerken naar Houthulst). Het plangebied wordt omsloten door de Houtensluisvaart (naar het zuiden toe) en de Zwartegatbeek (naar het noorden toe).

Het plangebied zelf is in gebruik als akkerland. In het westen bevindt zich binnen de grenzen van het plangebied een vijver met een oppervlakte van ca. 930 m². Deze gaat tot 5 m diepte. Er bevindt zich geen bebouwing binnen de contour van het plangebied. Eerder in 2020 is een deel van het plangebied diepgaand afgegraven (groene arcering Figuur 6), in totaal 3600 m².⁷ Op de weergegeven foto (Figuur 7) is duidelijk te zien dat deze zone ongeveer 2 m diep is afgegraven.

Figuur 6: Meest recente luchtopname van het plangebied en omgeving.⁸

⁷ Het plangebied is opnieuw ingemeten. Zie plannen in bijlage.

⁸ Geopunt 2021.

Figuur 7: Zicht op de recente afgraving langs de beek.⁹

1.1.4 GEPLANDE WERKEN

De initiatiefnemer plant op het terrein de aanleg van een nieuw waterbassin. Hierbij worden eventueel in het plangebied aanwezige archeologische waarden mogelijk vernietigd. De aard en omvang van de ingrepen worden hieronder beschreven.

Dempen bestaande vijver

De bestaande vijver heeft een oppervlakte van ca. 930 m² wordt gedempt. De impact op de bodem is hierbij nihil.

Waterbassin aanleggen

Het nieuwe waterbassin heeft een oppervlakte van 7275 m², in plaats van de 5945 m² bij de eerste archeologienota (ID 17198). Voor de aanleg van het waterbassin wordt een talud aangelegd tot 2 m hoog. Daarbij wordt de grond gebruikt die uitgegraven wordt om een totale diepte van 7,5 m te bekomen. Dit betekent dat voor een oppervlakte van ca. 2500 m² (in vergelijking met de 2974 m² uit de eerste

⁹ Aangeleverd door de initiatiefnemer.

archeologienota) een afgraving gebeurt van gemiddeld 5,5 m. De hoogte die bekomen moet worden is 8,60 m + TAW. Tot slot wordt het bassin afgewerkt met een folie.

Compensatie vijver

Om de te dempen vijver te compenseren (aangezien de vijver in overstromingsgebied ligt) wordt een zone maximaal 80 cm diep afgegraven. Deze zone, ligt ten oosten van het nieuwe waterbassin en heeft een oppervlakte van ca. 927 m².

Aanleg af te lagen zone

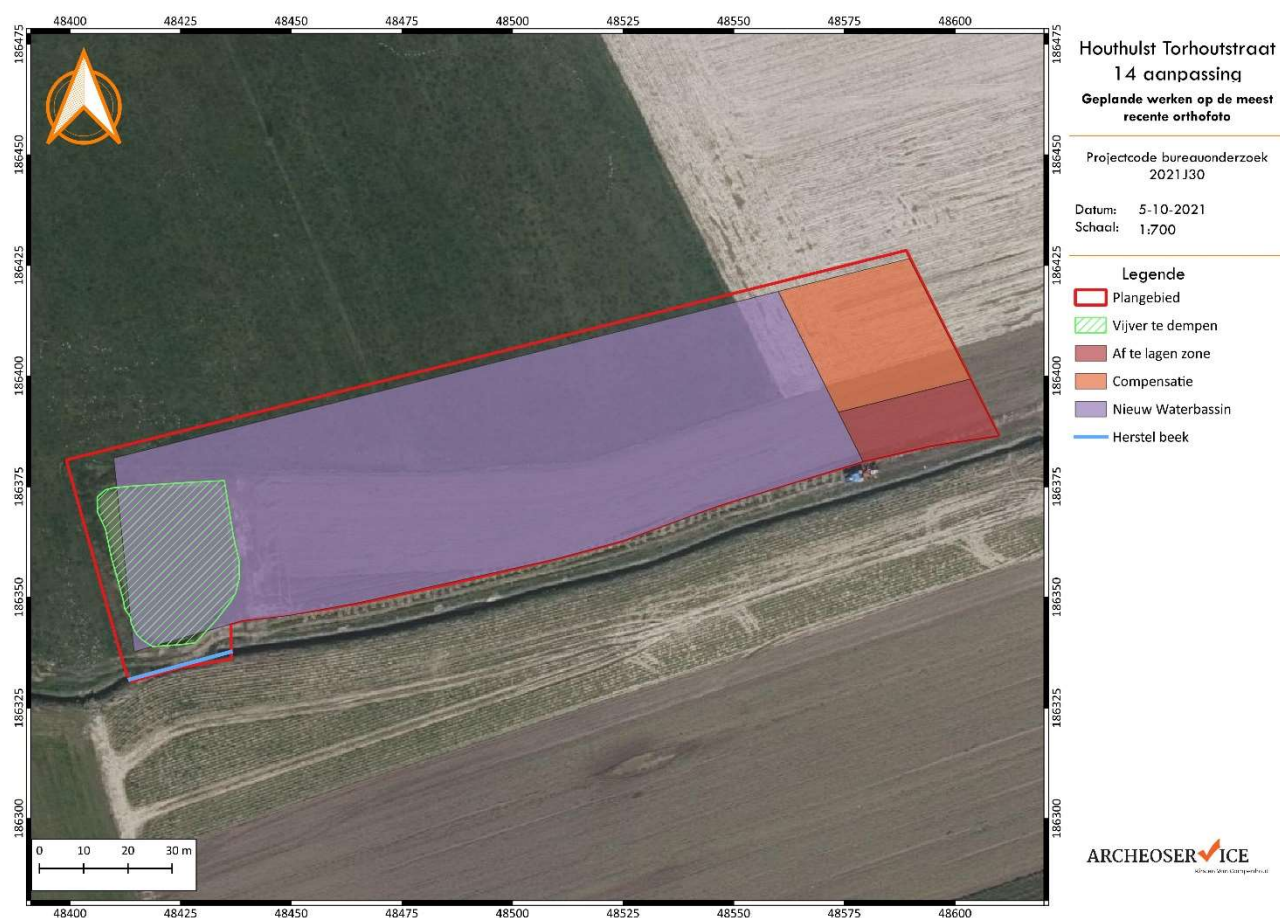
Een zone met een oppervlakte van ca. 390 m² wordt voorzien als een af te lagen zone ten oosten van het nieuwe waterbassin. Deze infiltratiezone wordt afgegraven en genivelleerd tot een hoogte van 14,20 m + TAW (max. 17 cm afgraving).

Herstel beek

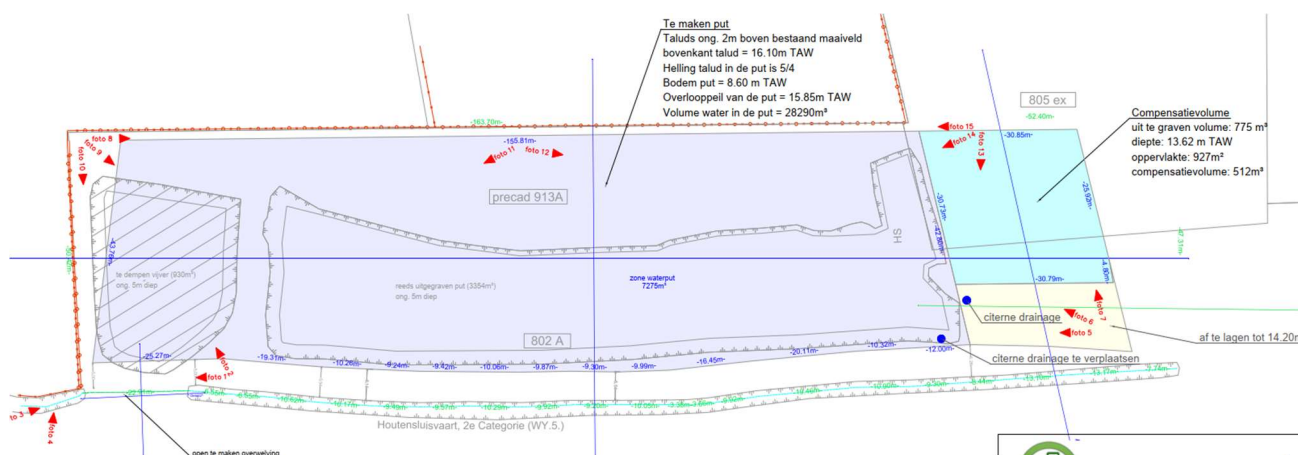
Over een lengte van ongeveer 23 m is de beek ten zuiden van het plangebied ingebuisd geweest. Dit stuk moet opnieuw open gemaakt worden om de beek te herstellen. Hierbij wordt een minimale ingreep in de bodem verwacht om het talud van de beek te herstellen.

Tabel 1. Overzicht van de geplande ingrepen

Bodemingreep	Oppervlakte (m ²)	Verstoringsdiepte (cm)	Opmerking
Dempen vijver	930	0	
Herstel beek	23 lm	0-10	
Compensatie vijver	927	80	Aangelegd in talud
Af te lagen zone	390	0-17	
Waterbassin	7275	0-550	Aangelegd in talud

Figuur 8: Aanduiding geplande ingrepen op de meest recente luchtopname van het plangebied en omgeving.¹⁰

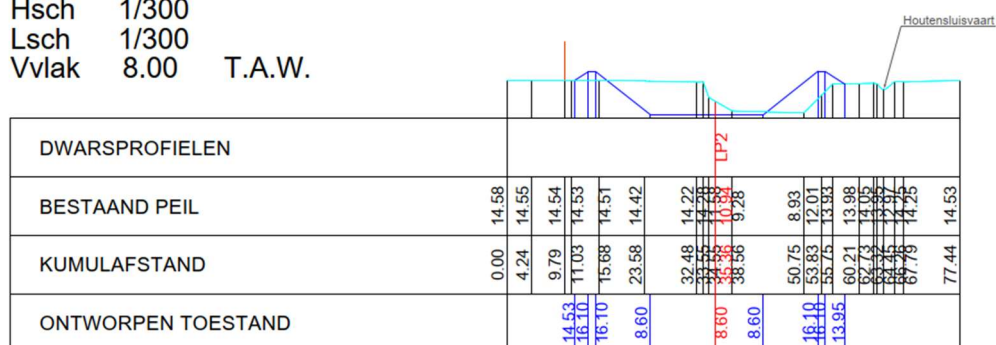
Figuur 9: Plan van de geplande werken.¹¹

¹⁰ AGIV 2021

¹¹ Aangeleverd door de initiatiefnemer.

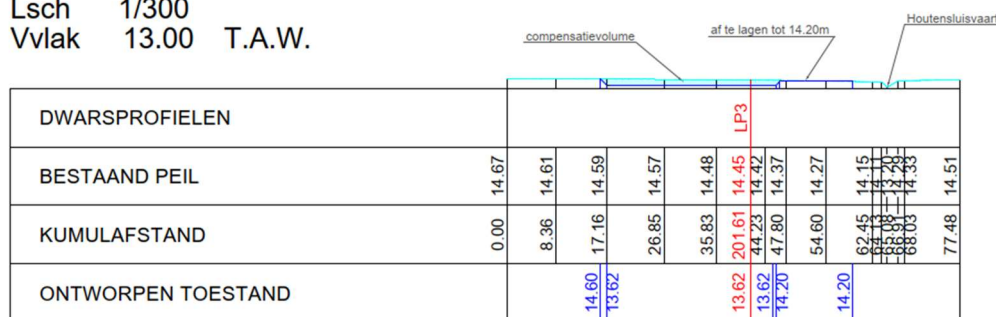
Terreinprofiel DP1

Hsch 1/300
Lsch 1/300
Vvlak 8.00 T.A.W.

Terreinprofiel DP2

Hsch 1/300
Lsch 1/300
Vvlak 13.00 T.A.W.

Figuur 10: Dwarsdoorsnede van de geplande bouwwerken.¹²

Samenvattend kan men stellen dat voor het huidige plangebied met een oppervlakte van ca. 9425 m²:

- ✓ Het groot deel van het plangebied reeds integraal verstoord is door recente activiteiten, nl. 3600 m²;
- ✓ Ter hoogte van de bestaande vijver, de bodem over een zone van 930 m² ook verstoord is;
- ✓ De aanleg van het waterbassin met een oppervlakte van 7275 m² kent een impact op de bodem tussen 0 en 550 cm;
- ✓ Het waterbassin valt grotendeels samen met de reeds bestaande verstoringen;
- ✓ Een zone met een oppervlakte van 927 m² wordt 80 cm afgegraven;
- ✓ De andere verstoringen gaan niet dieper dan 17 cm onder het maaiveld.

¹² Aangeleverd door de initiatiefnemer.

1.1.5 ONDERZOEKSOPDRACHT

Het archeologisch vooronderzoek heeft als opdracht het inventariseren, waarderen en veiligstellen van eventueel aanwezig waardevol archeologisch erfgoed binnen de grenzen van het plangebied. Deze waarden behouden en beschermen voor beschadiging of vernietiging kan op twee manier gebeuren: *in situ* bewaring komt tot stand wanneer de archeologische waarden ingepast kunnen worden in de ontwikkelingsplannen; wanneer dit niet mogelijk is, is behoud *ex situ* de enige optie door het opstellen van maatregelen voor vervolgonderzoek.

Aangezien huidig bureauonderzoek binnen het kader van een archeologienota met beperkte samenstelling valt, wordt enkel ingegaan op een beperkt aantal aspecten uit de beschrijving van de landschappelijke ligging en het historisch kader van het onderzoeksterrein (zie C.G.P.12.5.3.3.). Een confrontatie van dit aspect met de toekomstige werken wijst immers uit dat:

- ✓ voor het grootste gedeelte met hoge waarschijnlijkheid geen archeologisch erfgoed in de bodem aanwezig is, EN;
- ✓ verder onderzoek in het kader van de toekomstige werken met hoge waarschijnlijk niet zal leiden tot nuttige kenniswinst

Het archeologisch vooronderzoek leidt tot **drie primaire vraagstellingen** die beantwoord dienen te worden:

- ✓ zijn archeologische waarden aanwezig en wat zijn de karakteristieken hiervan?
- ✓ wat is de kenniswaarde van deze mogelijke archeologische waarden?
- ✓ hoe moet worden omgegaan met mogelijke archeologische waarden in het kader van de geplande bodemingrepen?

1.1.6 WERKWIJZE EN STRATEGIE

Het bureauonderzoek is uitgevoerd onder leiding van erkend archeoloog Kirsten van Campenhout (OE/ERK/Archeoloog/2015/00060) en conform de Code van de Goede Praktijk 4.0. Het doel van het bureauonderzoek bestaat er uit om op basis van verschillende bronnen inzicht te verkrijgen in de genese van het landschap, de bodemopbouw en het gebruik van het projectgebied en zijn omgeving doorheen de tijd. Op basis van deze resultaten wordt een **archeologische verwachting** bepaald, specifiek voor dit plangebied.

In dit geval is de verwachting bepaald aan de hand van enkele specifieke **landschappelijke aspecten** voor het projectgebied. Tijdens het bureauonderzoek is gebruik gemaakt van de volgende kaarten: de kadasterkaart, de topografische kaart, DHM en bodemkaart. Ook de resultaten van het landschappelijk booronderzoek dat eerder is uitgevoerd, worden besproken.

De initiatiefnemer heeft alle informatie aangeleverd met betrekking tot de contour van het plangebied, de bestaande situatie en de inplanting en uitvoeringswijze van de geplande werkzaamheden. Dit gebeurde door het aanleveren van de bijgevoegde **ontwerplannen** en aanvullende mondelinge en/of schriftelijke communicatie.

Geraadpleegd kaartmateriaal dat niet relevant is voor deze archeologienota met beperkte samenstelling zal niet worden afgebeeld. De studie van de hierboven vermelde bronnen gaf geen aanleiding tot een verder archiefonderzoek of het inwinnen van aanvullend wetenschappelijk advies.

1.1.7 RANDVOORWAARDEN

Niet van toepassing.

1.2 BUREAUONDERZOEK: ASSESSMENTRAPPORT

Het bureauonderzoek heeft tot doel om zonder ingreep in de bodem maar op basis van de bestaande landschappelijke informatie na te gaan in hoeverre er archeologische resten aanwezig kunnen zijn binnen de grenzen van het projectgebied. Er wordt een beschrijving gemaakt van de geplande werken waarvoor een vergunning wordt aangevraagd, van de uitvoeringswijze ervan en van de impact op het bodemarchief.

1.2.1 LANDSCHAPPELIJKE SITUERING

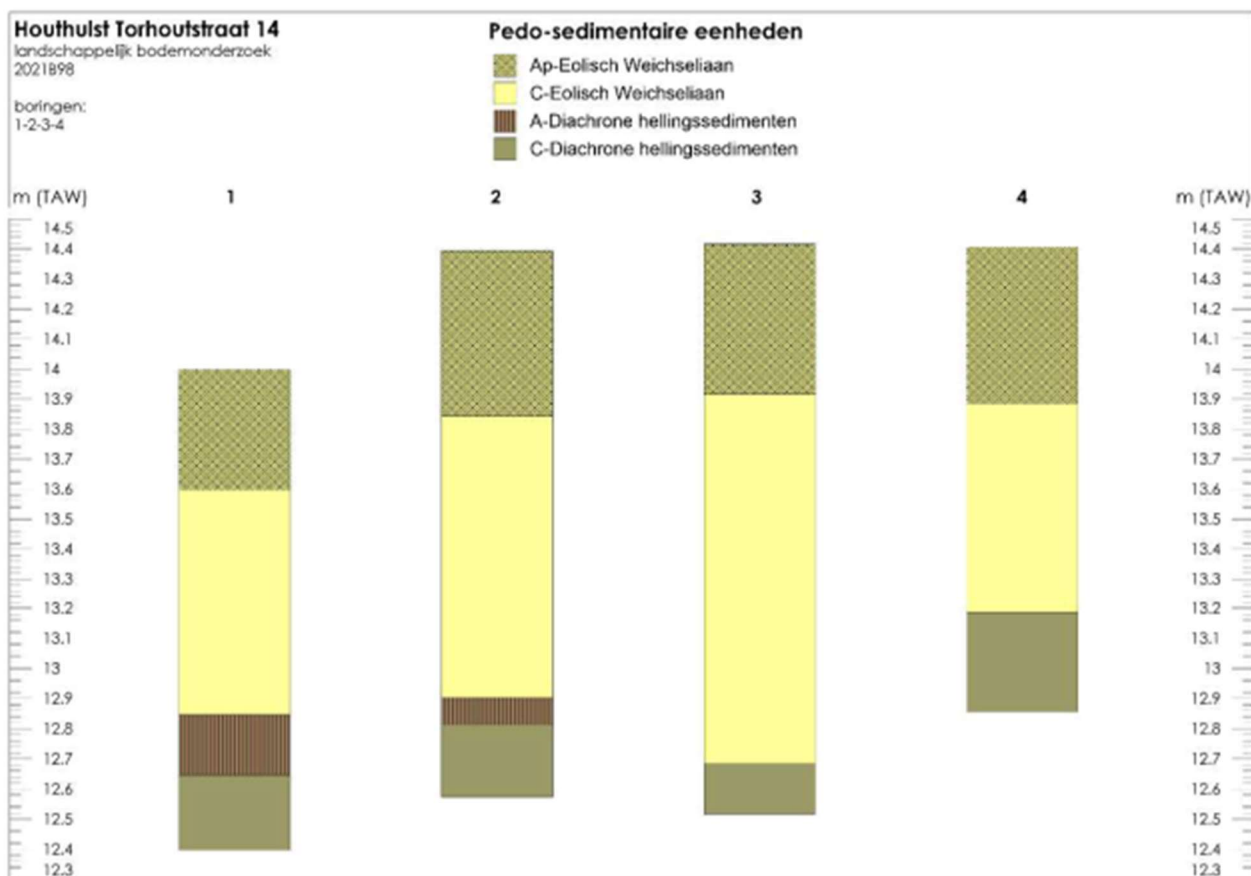
Het bureauonderzoek heeft tot doel om zonder ingreep in de bodem na te gaan in hoeverre er archeologische waarden aanwezig kunnen zijn. Dit gebeurt op basis van de bestaande informatie, o.a. de onderstaande aardkundige gegevens.

Tabel 2. Overzicht van de landschappelijke resultaten

Bron	Resultaat
Huidig gebruik	Akkerland met vijver; gedeeltelijk afgegraven
Landschappelijke boringen	Ap/C-profiel, voorkomen van begraven A-horizont
DHM II	Diepte vijver ca. 13,20 m + TAW; omgeving 13,90 m + TAW

Op basis van het eerste bureauonderzoek (ID 17198) werd een **landschappelijk bodemonderzoek** geadviseerd in de nog niet verstoorde zone bestaande uit 4 boringen. De resultaten van dit onderzoek werden gerapporteerd in een in akte genomen nota (ID 17627). Deze vier boringen liggen verspreid langs één raai, met een interval van ca. 30 m. De diepte van de boringen varieert tussen ca. 1,55 m en 1,9 m, op basis van het bereiken van een niveau waar geen archeologisch potentieel meer aanwezig is.

De aardkundige kon twee sedimentaire eenheden onderscheiden: bruine tot olijfgroenige diachrone hellingssedimenten met daarboven bruin-beige eolische afzettingen uit het Weichseliaan. Daarnaast kon de aardkundige ook twee bodemtypes onderscheiden: in alle boringen kwam een Ap/C-profiel aan bod, maar in twee boringen was ook een begraven A-horizont aanwezig. Deze A-horizont bevond zich in de top van de diachrone hellingssedimenten. De horizont is te herkennen als een zwart-bruine, compact kleiige en sterk organisch (venig) A-horizont. Gezien de landschappelijke positie op de flank van de uitsnijding van de Houtensluisvaart en het sterk organisch karakter van dit A-horizont moet de genese van deze bodem waarschijnlijk in een nat milieu worden gezien. In dergelijk nat milieu is de kans op het aantreffen van steentijd vondstenconcentraties eerder laag.

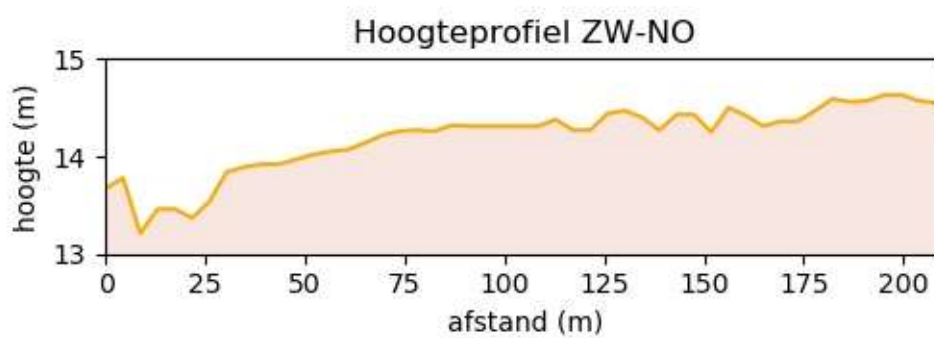
Figuur 11: Schematische weergave van pedo-sedimentaire eenheden in alle bodemprofielen uit de boringen.¹³

De omgeving van het plangebied bevindt zich volgens het **Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM)** op een hoogte tussen 13,90 m en 14,50 m + TAW. Ter hoogte van de vijver is het terrein duidelijk (vrij steil) afgegraven naar een hoogte van ongeveer 13,20m + TAW. De vijver is echter in realiteit nog veel dieper, nl. tot 5 m diep. De beek die aan de zuidelijke rand van het plangebied loopt, heeft een diepte van ongeveer 13,00 m + TAW ter hoogte van de vijver.

¹³ Vergauwe et al., 2021.

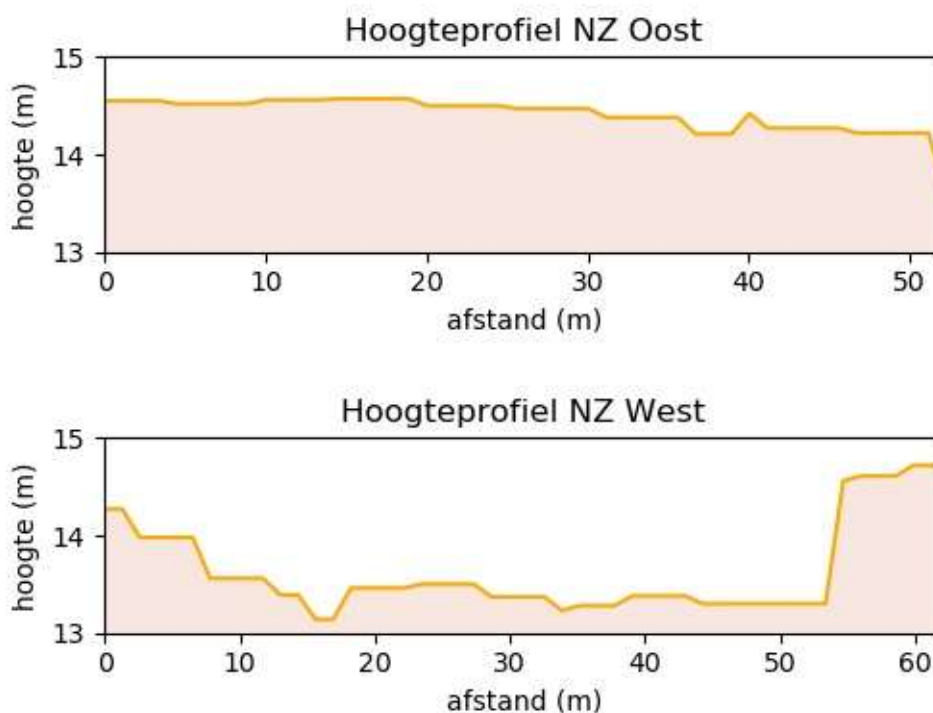

Figuur 12: Plangebied op het Digitaal Hoogte Model met aanduiding van de hoogteprofielen.¹⁴

Figuur 13: Hoogteprofiel van West naar Oost, met de depressie links die de vijver aanduidt.

¹⁴ DOV Vlaanderen 2021.

Figuur 14: De twee hoogteprofielen van Noord naar Zuid over het plangebied. Het westelijke hoogteprofiel gaat dwars over de vijver en ligt opvallend lager.

1.2.2 BEANTWOORDING VAN DE ONDERZOEKSVRAGEN

De voor het bureauonderzoek opgestelde onderzoeksvragen kunnen op basis van de resultaten als volgt worden beantwoord:

- ✓ Zijn archeologische waarden aanwezig en wat zijn de karakteristieken hiervan?
Op basis van een eerder uitgevoerd landschappelijk booronderzoek binnen het plangebied kunnen twee mogelijke interessante niveaus bepaald worden:
- ✓ Een mogelijk archeologisch niveau vanaf de ondergrens van de ploeglaag en de moederbodem in de eolische afzettingen, nl. op een diepte van 40-55 cm onder het maaiveld. Er geldt een algemene verwachting voor archeologische sporenconcentraties vanaf de protohistorie. De waarde van dit archeologisch niveau kan echter worden genuanceerd gezien de matig slechte bewaring van de bodem onder de top. De relatief diepe verstoring zal enig aanwezige archeologische sporen reeds tot een relatief grote diepte hebben verstoord.
- ✓ Een begraven bodem in de top van de diachrone hellingssedimenten op een diepte van 12,8 – 12,9 m + TAW. Gezien echter het sterk organisch (zelfs weinig) karakter van deze bodem en de landschappelijke positie wordt de bodemontwikkeling hier in een nat milieu gesitueerd, in directe nabijheid van de Houtensluisvaart, waardoor de kans op het aantreffen van steentijd vondstenconcentraties eerder laag is.

Twee zones binnen het plangebied vallen onder de categorie verstoring:

- ✓ Een zone met een oppervlakte van 3600 m² is meer dan 2 m diep afgegraven.
- ✓ De vijver heeft een oppervlakte van 930 m² en is ongeveer 0,7-5 m diep.

- ✓ Wat is de kenniswaarde van deze mogelijke archeologische waarden?

Er bestaat een kleine kans op de aanwezigheid van archeologische waarden binnen de onverstoorde delen van het plangebied. Voor de begraven A-horizont geldt dat het sterk organisch (zelf weinig) karakter van deze bodem en de landschappelijke positie de bodemontwikkeling van de horizont zich in een nat milieu situeert, nl. in de directe nabijheid van de Houtensluisvaart. In dergelijk nat milieu is de kans op het aantreffen van steentijd vondstenconcentraties eerder laag.

De waarde van het mogelijke archeologisch sporenniveau onder de ploeglaag moet eveneens worden genuanceerd gezien de matig slechte bewaring van de bodem onder de top. De relatief diepe verstoring (door eeuwenlange landbewerking) zal enig aanwezige archeologische sporen reeds tot een relatief grote diepte hebben verstoord. Dit in combinatie met de beperkte ruimtelijke omvang van de ingrepen is verder onderzoek, met betrekking op rurale archeologisch sporensites, niet aangewezen.

- ✓ Hoe moet worden omgegaan met mogelijke archeologische waarden in het kader van de geplande bodemingrepen?

Aangezien het plangebied voor een aanzienlijk deel en diepgaand (0,7 - 5 m) afgegraven is en er een laag potentieel op kenniswinst wordt ingeschat voor de onverstoorde delen, wordt verder onderzoek niet zinvol geacht. Om die redenen wordt dan ook geen verder onderzoek geadviseerd.

1.3 SYNTHESE

1.3.1 INTERPRETATIE EN DATERING VAN HET PROJECTGEBIED

Het plangebied *Houthulst Torhoutstraat 14* heeft een totale oppervlakte van 9425 m² en bestaat uit een akkerland met een vijver. Het terrein valt voor het grootste gedeelte samen met een eerder uitgevoerd bureauonderzoek en landschappelijk booronderzoek, maar een nieuwe archeologienota was vereist omdat de plannen gewijzigd werden. De resultaten van deze vooronderzoeken wijzen op een laag kennispotentieel voor archeologische waarden vanaf de steentijden.

Twee zones binnen het plangebied wijzen op een zekere graad van verstoring. Op basis van het Digitaal Hoogte Model is vastgesteld dat een zone van 930 m² binnen het terrein ongeveer 70 cm diep is afgegraven, maar in realiteit eerder 5 m diep, in functie van de aanleg van de vijver. Bovendien is recent een oppervlakte van 3600 m² afgegraven tot een diepte van meer dan 2 m.

1.3.2 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

Aan de hand van deze bureaustudie kan met enige zekerheid vastgesteld worden dat voor steentijd vondstenconcentraties een zeer lage verwachting geldt. Voor de begraven A-horizont geldt dat het sterk organisch (zelfs weinig) karakter van deze bodem en de landschappelijke positie de bodemontwikkeling van de horizont in een nat milieu plaatst, nl. in de directe nabijheid van de Houtensluisvaart.

Er geldt een algemene verwachting voor archeologische sporenconcentraties vanaf de protohistorie op een mogelijk archeologisch niveau vanaf de ondergrens van de ploeglaag en de moederbodem in de eolische afzettingen, nl. op een diepte van 40-55 cm onder het maaiveld. De waarde van het mogelijke archeologisch sporenniveau onder de ploeglaag moet eveneens worden genuanceerd gezien de matig slechte bewaring van de bodem onder de top. De relatief diepe verstoring (door eeuwenlange landbewerking) zal enig aanwezige archeologische sporen reeds tot een relatief grote diepte hebben verstoord.

Met enige zekerheid kan gesteld worden dat binnen de verstoorde zones geen archeologische waarden (meer) aanwezig zijn.

Concluderend kan gesteld worden dat er een lage archeologische verwachting is voor archeologische waarden vanaf de steentijd.

Figuur 15: Syntheseplan.¹⁵

¹⁵ AGIV 2021

1.3.3 AFWEGING NOODZAAK VERDER VOORONDERZOEK

Naast het inschatten van de archeologische verwachting, is het belangrijk om het potentieel op kennisvermeerdering van naderbij te bekijken. Dit wil zeggen dat geanalyseerd wordt in welke mate het uit te voeren onderzoek kan bijdragen tot concrete kenniswinst.

Om het potentieel op kennisvermeerdering in te schatten, wordt gekeken naar de geplande werken. De confrontatie tussen de geplande bodemingrepen enerzijds, de bestaande situatie en de analyse van het landschappelijke kader anderzijds toont de volgende punten aan:

- ✓ Er is (met hoge waarschijnlijkheid) geen archeologisch erfgoed aanwezig in de afgegraven zone met een oppervlakte van 3600 m².
- ✓ Er is (met hoge waarschijnlijkheid) geen archeologisch erfgoed vanaf de protohistorie meer aanwezig ter hoogte van de vijver, met een oppervlakte van 930 m². Voor wat betreft de prehistorie wordt de kans op het aantreffen van gaaf bewaarde *in situ* vindplaatsen van steentijd vondstenconcentraties laag ingeschat op basis van de landschappelijke situatie van het plangebied.
- ✓ Voor wat de geplande werken in de zones buiten de verstoringen betreft; zal verder archeologisch onderzoek, met betrekking op rurale archeologisch sporensites, op de betrokken delen met hoge waarschijnlijkheid niet leiden tot kenniswinst.

Rekening houdend met deze aspecten kan geconcludeerd worden dat geen verdere maatregelen nodig zijn voor omgang met het archeologisch erfgoed binnen het kader van dit initiatief.

Aanbeveling: Volgens de beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek is er (on)voldoende informatie over de aan- of afwezigheid van een archeologische site. Het kennispotentieel kon wél voldoende bepaald worden. Verder vooronderzoek is niet aangewezen voor het gehele plangebied.

SAMENVATTING

In het kader van een omgevingsvergunningsaanvraag voor stedenbouwkundige handelingen werd door Kirsten Van Campenhout van Archeoservice een archeologienota met beperkte samenstelling opgemaakt voor het plangebied *Houthulst Torhoutstraat 14*. De initiatiefnemer plant binnen het plangebied de aanleg van een waterbassin, waardoor het potentieel archeologisch bodemarchief mogelijk verstoord zou worden.

Naar aanleiding van eerdere plannen is een eerste archeologienota opgemaakt en in akte genomen (ID 17198). De bureaustudie wees op een algemeen lage verwachting voor archeologische waarden vanaf de steentijden, maar de afwezigheid van een site kon niet worden vastgesteld. Een landschappelijk booronderzoek werd geadviseerd en uitgevoerd (ID 17627). Dit booronderzoek onderschreef de lage verwachting voor steentijd vondstenconcentraties. Ook voor wat betreft sporensites kon vastgesteld worden dat het terrein enige graad van verstoring vertoonde door eeuwenlange landbewerking. Enig aanwezige archeologische sporen zouden reeds tot een relatief grote diepte verstoord zijn.

Bovendien kon men in het huidige plangebied twee zones vaststellen met een diepgaande verstoring: nl. een zone van 3600 m² en een vijver met een oppervlakte van 930 m². Met hoge waarschijnlijkheid kan gesteld worden dat ter hoogte van deze zones geen archeologische waarden (meer) bewaard zijn gebleven.

Op basis van de uitgevoerde bureaustudie kan aangetoond worden dat in de afgegraven zones geen archeologisch erfgoed meer aanwezig is en dat in de overige delen verder archeologisch onderzoek, met betrekking op rurale archeologisch sporensites, met hoge waarschijnlijkheid niet zal leiden tot kenniswinst. **Verder archeologisch vooronderzoek is dus niet vereist.**

LITERATUUR

Agentschap Onroerend Erfgoed, 2020: Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 4.0), Brussel: https://www.onroenderfgoed.be/sites/default/files/2019-03/CGP_V4_geen_IC_20190322.pdf.

Agiv, 2020 (Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen): <http://www.geopunt.be>.

DOV Vlaanderen, 2020: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.

Geopunt, 2021: <http://www.geopunt.be>.

Onroerend Erfgoed Vlaanderen, 2020: <https://www.onroenderfgoed.be>

Van Campenhout, K. 2020: Vooronderzoek Houthulst Houthulst Torhoutstraat 14, Archeologienota ID 17198, Meerdonk

Van Campenhout, K. 2021: Vooronderzoek Houthulst Houthulst Torhoutstraat 14, Archeologienota ID 18649, Meerdonk

Vergauwe, R., P. Laloo & J. Sergeant, 2021: Houthulst Torhoutstraat 14, Nota ID 17627, Bredene

LIJSTEN

LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1: Plangebied op de topografische kaart.....	3
Figuur 2: Projectie van het plangebied op het kadasterplan.....	3
Figuur 3: Beslissingsboom in functie van huidig project.....	5
Figuur 4: De uitgevoerde landschappelijke boringen binnen het toenmalige plangebied.	6
Figuur 5: Projectie van het plangebied op het kadasterplan met aanduiding van de zones die eerder onderzocht zijn.....	7
Figuur 6: Meest recente luchtopname van het plangebied en omgeving.....	8
Figuur 7: Zicht op de recente afgraving langs de beek.	9
Figuur 8: Aanduiding geplande ingrepen op de meest recente luchtopname van het plangebied en omgeving.....	11
Figuur 9: Plan van de geplande werken.	11
Figuur 10: Dwarsdoorsnede van de geplande bouwwerken.....	12
Figuur 11: Schematische weergave van pedo-sedimentaire eenheden in alle bodemprofielen uit de boringen.....	16
Figuur 12: Plangebied op het Digitaal Hoogte Model met aanduiding van de hoogteprofielen.....	17
Figuur 13: Hoogteprofiel van West naar Oost, met de depressie links die de vijver aanduidt.....	17
Figuur 14: De twee hoogteprofielen van Noord naar Zuid over het plangebied. Het westelijke hoogteprofiel gaat dwars over de vijver en ligt opvallend lager.	18
Figuur 15: Synthesepan.	21

LIJST VAN TABELLEN

Tabel 1. Overzicht van de geplande ingrepen.....	10
Tabel 2. Overzicht van de landschappelijke resultaten	15

BIJLAGEN

1. Bouwplannen